

Vlaams
Parlement

ingediend op **907** (2016-2017) – Nr. 2
4 januari 2017 (2016-2017)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Karim Van Overmeire, Güler Turan en Joris Poschet

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door minister-president Geert Bourgeois

Conceptnota.

Visie op de toekomst van de Europese Unie

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire, Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;

Rik Daems, Herman De Croo;

Tine Soens, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Caroline Croo, Daniëlle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Ann Soete, Sabine Vermeulen;

Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;

Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;

Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;

Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

907 (2016-2017) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed	4
	1. Wat?	4
	2. Waarom deze visie?	4
	3. Tien Vlaamse kernbelangen.....	5
	4. Een meer efficiënte, betrokken en slagkrachtige EU, met duidelijke grenzen	7
	5. Opvolging	8
II.	Bespreking.....	9
	1. Vragen en opmerkingen van de leden	9
	1.1. Güler Turan.....	9
	1.2. Karim Van Overmeire	14
	1.3. Karl Vanlouwe	18
	1.4. Joris Poschet	18
	2. Antwoorden van minister-president Geert Bourgeois	20
	3. Replieken.....	23
	Gebruikte afkortingen	25

Bijlage: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed behandelde op 13 december 2016 de conceptnota 'Visie op de toekomst van de Europese Unie' van de Vlaamse Regering.

De powerpointpresentatie, door de minister-president gebruikt voor zijn toelichting, is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Inleidende uiteenzetting van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed

Minister-president *Geert Bourgeois* merkt op dat hij er in zijn beleidsnota al op heeft gewezen dat de EU de eerste en belangrijkste hefboom is van het Vlaamse buitenlands beleid.

1. Wat?

De voorliggende visietekst heeft hij aangekondigd in die beleidsnota en in zijn beleidsbrief 2016. De tekst werd op 30 september 2016 goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Hij is het resultaat van het reflectietraject dat vorig jaar werd opgestart. Vleva en het DiV hebben tussen oktober 2015 en februari 2016 drie toekomstseminaries georganiseerd met het Vlaamse middenveld. Sindsdien heeft het VK in het referendum van 23 juni 2016 beslist om de EU te verlaten. Voor het eerst in haar geschiedenis verliest de EU dus een lidstaat. Dat is een bijkomende reden om te reflecteren over de toekomst van de EU. De brexit heeft niet alleen te maken met desinformatie, maar ook met een onbehagen over de EU, ook buiten het VK.

Deze visie is een bijdrage aan het toekomstdebat dat met de Europese top in Bratislava op 16 september 2016 werd opgestart. Geheel in de traditie van alle voorgaande Vlaamse regeringen heeft ook deze Vlaamse Regering een totaalvisie goedgekeurd die zich niet toespitst op de Vlaamse bevoegdheden, maar die ook thema's behandelt zoals de toekomst van de eurozone en Schengen, omwille van de grote impact daarvan op ons beleid. Europees beleid is steeds meer binnenlands beleid. Ook de Vlaamse Regering wordt dagelijks geconfronteerd met EU-recht, bindende EU-doelstellingen en begrotingsafspraken.

2. Waarom deze visie?

Men kan zeggen dat het niet goed gaat met de EU. Er is niet alleen de nakende brexit, Europa zit momenteel ook in een Japans scenario met een verouderende bevolking, een lage groei en een hoge werkloosheid. Het Europese aandeel in de wereldeconomie gaat achteruit, ten voordele van de groeielanden. Binnen de EU tekenen zich drie breuklijnen af: noord versus zuid voor de aanpak van de relance van de economie en de begrotingsdiscipline, oost versus west voor de aanpak van de migratie en de vluchtelingen crisis, en de Brusselse instellingen versus de lidstaten inzake de bevoegdheden van de EU. Bovendien verliezen meer en meer burgers, ook in het traditioneel pro-Europese Vlaanderen, het vertrouwen in de EU. Vlamingen willen ingaan tegen de top-down benadering. Het opkomende populisme in de EU kan deels verklaard worden door het feit dat de bevolking het gevoel krijgt dat de EU sociale dumping of fiscale shopping, dingen die hen in hun voortbestaan raken, onvoldoende aanpakt. Europa lijkt ook nog geen vuist te kunnen maken tegen verstoring van de wereldhandel door grootmachten die aan oversubsidiëring doen. De EU heeft het ook lastig om draagvlak te creëren voor strategische handelsakkoorden zoals CETA en TTIP.

Het toekomstdebat is begonnen op 16 september 2016 in Bratislava. Na het VK-referendum waren alle Europese regeringsleiders het erover eens dat de EU nood heeft aan een koerswijziging. De Vlaamse Regering heeft premier Michel gesteund in zijn oproep aan Europees president Donald Tusk om een toekomstconclaf te organiseren. De minister-president ziet dit nieuwe toekomstdebat als een opportuniteit voor de EU om aan kritische zelfreflectie te doen, het project weer op de rails te zetten door te hervormen, duidelijke prioriteiten te stellen en die ook nauwgezet op te volgen op het hoogste niveau. Het gaat niet in de eerste plaats om een nieuwe institutionele big bang, nieuwe verdragswijzigingen, of een nieuw steriel debat over meer versus minder Europa. Het gaat nu eerst over een beter Europa dat resultaten boekt, burgers bezielt en weer perspectief biedt. Ook Duits kanselier Angela Merkel en president Donald Tusk houden deze lijn aan.

Daarvoor is een EU nodig die ook echt in dialoog gaat met de nationale parlementen. In België betekent dat ook met het Vlaams Parlement. In deze regeerperiode zijn de Europese commissarissen Marianne Thyssen en Cecilia Malmström al naar het Vlaams Parlement gekomen. Ook commissaris Pierre Moscovici heeft zich daartoe bereid verklaard. Vlaanderen heeft een eigen Permanente Vertegenwoordiging bij de EU, de Vlaamse ministers nemen deel aan de EU-raden en Vlaanderen heeft verdragsrechtelijke bevoegdheid. Dat is een unieke positie als deelstaat binnen de EU.

3. Tien Vlaamse kernbelangen

In de visienota werden tien Vlaamse kernbelangen geformuleerd voor de EU. Ten eerste is het de bedoeling de gedeelde fundamentele waarden, normen en vrijheden te bewaken en mondiaal uit te dragen. De EU moet gebaseerd zijn op de waarden van de Verlichting. Daarom pleit de Vlaamse Regering voor een verplicht integratieproject, ook voor EU-burgers die duurzaam verhuizen naar een andere lidstaat.

Een tweede kernbelang is een versterkte Schengenzone met goed functionerende buitengrenscontroles. Dat moet het vrij verkeer van goederen, dat cruciaal is voor de economische groei, garanderen. Ook een kordaat maar humaan terugkeerbeleid is hierin cruciaal. Men kan de binnendeuren binnen Europa alleen openen als de controle op de buitendeuren weer in handen wordt genomen. Binnen de EU lijkt er nu een consensus te groeien om terug te keren naar de Dublinverordening en om de controles en de procedures te doen aan de buitengrenzen.

Ten derde is het belangrijk om de socio-economische hervormingen in de lid- en deelstaten gericht te ondersteunen. Het is echter in de eerste plaats aan de lidstaten om de nodige sociaaleconomische hervormingen door te voeren, de schulden weg te werken en een werkbaar traject naar een begroting in evenwicht te respecteren. Het Europees semestersysteem en het versterkt begrotingstoezicht door de EU moeten de lidstaten hiertoe blijvend aanzetten.

Ten vierde moet een hernieuwd investeringskader worden gegenereerd dat het Stabiliteits- en Groeipact respecteert. De Vlaamse Regering pleit op Europees niveau voor een vernieuwd budgettair afsprakenkader dat de begrotingsdiscipline respecteert en combineert met de mogelijkheid om de noodzakelijke investeringen in publieke infrastructuur boekhoudkundig te spreiden over een langere termijn. Commissaris Pierre Moscovici staat niet open voor een wijziging van de boekhoudkundige regels, maar wel voor de tweede positie in de Vlaamse position paper: de investment clause in de verordening uitbreiden naar de eurozone. Hij heeft beloofd om dat te bespreken met de commissarissen Marianne Thyssen en Jyrki Katainen.

Ten vijfde heeft de Vlaamse Regering het belang van het sociaal beleid benadrukt, in het bijzonder het aanpakken van sociale dumping en fiscale shopping. Overal in de EU moet op de werkvloer het principe gelden van gelijk loon voor gelijk werk. Europese detacheringsregels moeten worden aangepast, zodat gedetacheerde Europese werknemers onder dezelfde arbeid- en loonvoorwaarden werken als in de lidstaat waar de prestatie wordt uitgevoerd. De Vlaamse Regering wil ook dat er paal en perk wordt gesteld aan fiscale shopping, aan belastingontwijking tussen de lidstaten. Commissaris Thyssen zou van plan zijn om daaromtrent een plan voor te leggen. Dat zal hopelijk in de lijn liggen van het Vlaamse standpunt, al zal er wellicht nog altijd een verschil zijn inzake de sociale zekerheid. Commissaris Thyssen zegt dat dit praktisch niet realiseerbaar is, de sociale secretariaten zeggen echter dat het wel moet kunnen gezien de digitalisering.

Een zesde belangrijke doelstelling is het verdiepen van de Europese Monetaire Unie met als eerste prioriteit het vervolledigen van de bankenunie. Daarbij is het cruciaal dat elke lidstaat zijn verantwoordelijkheid opneemt, en zijn zaken budgettair, economisch en bancaire op orde stelt.

Ten zevende zou de interne markt verdiept moeten worden met een energie-, transport- en digitale unie. Een eengemaakte markt moet leiden tot goedkopere en betere producten. De overschotten aan hernieuwbare energie zouden over heel de EU moeten kunnen worden verdeeld. Inzake transport moet er meer aandacht worden besteed aan de intermodaliteit. De transportsystemen moeten dus beter op elkaar afgestemd worden. Ook een digitale unie kan nog voor veel verbetering zorgen. Het EFSI, het zogenaamde Junckerplan, focust momenteel te veel op investeringen die ook financierbaar zijn door de banken. In Vlaanderen zijn er voldoende spaarmiddelen. Het zou meer moeten focussen op het bevorderen van risicovolle en innovatieve investeringen en op het grensoverschrijdende karakter van de investeringen.

Ten achtste zou de EU voor de meest strategische handelsakkoorden een doorbraak moeten kunnen realiseren met een state of the art investeringsbescherming. Dat moet de Vlaamse kmo's toelaten om maximaal te internationaliseren en het moet bedrijven beschermen tegen oneerlijke handelspraktijken. De nieuwe handelsakkoorden moeten wereldwijd maatschappelijk verantwoord ondernemen bevorderen en mogen niet raken aan de hoge kwaliteitsvereisten van de EU inzake arbeidsvoorwaarden, milieubescherming, voedselveiligheid, gezondheid en onderwijs. In de toekomst dient over handels- en investeringsverdragen afzonderlijk onderhandeld te worden. Handelsakkoorden moeten worden beschouwd als een exclusieve bevoegdheid van de EU, terwijl investeringsakkoorden gemengde bevoegdheden zijn die de lid- en deelstaten moeten goedkeuren. In dat geval zou de ene deelstaat moeten kunnen beslissen om het akkoord te sluiten en de andere niet. Dat zou geen effect hebben op de interne markt. Een handelsakkoord moet wel voor de hele EU van toepassing zijn, gezien de vrijheid van verkeer van personen, goederen en diensten binnen de EU. Op dit ogenblik worden er 51 BLEU-akkoorden geblokkeerd door Wallonië en Brussel. Voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog sluit Luxemburg een afzonderlijk investeringsakkoord, namelijk met Iran. De uitspraak van het Europees Hof van Justitie over Singapore zal in het eerste kwartaal van 2017 misschien een doorbraak mogelijk maken. Zo niet zal het heel moeilijk worden om in de toekomst nog Europese handelsakkoorden te sluiten. Het zou echter contraproductief zijn als de Europese landen afzonderlijke handelsakkoorden zouden moeten sluiten met grote landen. De verschillende landen zouden immers tegen elkaar uitgespeeld kunnen worden.

Een negende kernbelang is het voeren van een ambitieus en doeltreffend duurzaamheidsbeleid en het uitbouwen van een Europese Onderzoekruimte met onderzoeksprogramma's gericht op de kenniseconomie en de koolstofarme economie van morgen, en dit in loyale uitvoering van het Klimaatakkoord van Parijs. De investeringen in onderzoek en innovatie moeten beduidend groeien. De EU moet een hefboom zijn voor grensoverschrijdende samenwerking en slimme specialisatie. In de VS wordt 80 percent van de middelen opgeslorpt door honderd universiteiten. Dat komt de samenwerking en de specialisatie ten goede. Daardoor hebben de VS een enorme voorsprong op de EU. Dit moet men zien binnen het kader van de wereldwijde competitie rond innovatie, die zo belangrijk is voor het moderniseren van de economie. Vlaamse en Nederlandse onderzoekers werken nu al samen en behalen daarmee positieve resultaten. Het zou goed zijn als de EU beschikte over een tegenhanger van het Amerikaanse MIT, waaruit grote vernieuwingen in de economie ontstaan. Op het vlak van hernieuwbare energie zou men grote doorbraken kunnen realiseren door het uitwerken van een Europese markt van hernieuwbare energie, het bevorderen van energie-efficiëntie en het uitbouwen van opslagtechnologie. Industrie 4.0 moet worden ondersteund door een innovatief en industievriendelijk klimaat met duidelijke en realistische benchmarks en aan de hand van een robuust carbonleakagesysteem dat de competitiviteit en het behoud van het industrieel weefsel van energie-intensieve economieën in de EU garandeert. De ultieme doelstelling is de industrie hier houden. Tegelijk moet een koolstofarme industrie worden nagestreefd.

Het tiende en laatste kernbelang is het belang van een slagkrachtig buitenlands en veiligheidsbeleid, in het bijzonder in de Europese nabuurregio. Sinds de Tweede Wereldoorlog is Europa erin geslaagd intern de vrede te handhaven. Europa kan en moet ook een factor van vrede en stabiliteit zijn in de wereld. Een actief Europees buitenlandbeleid houdt in dat de EU een leidende rol opneemt in conflictpreventie. Diplomatie moet natuurlijk gestut worden door een volwaardige militaire capaciteit. Europa zal dus hoe dan ook meer moeten investeren in zijn defensie. Het gemeenschappelijk defensiebeleid moet dan ook dringend een nieuwe impuls krijgen. Donald Trump heeft trouwens nog vóór zijn verkiezing verklaard dat de VS niet langer mogen opdraaien voor een groot deel van de defensielasten binnen de NAVO. Alle lidstaten moeten evolueren naar de doelstelling om 3 percent van het bbp te investeren in het leger. Een gemeenschappelijk defensiebeleid impliceert in eerste instantie een goede coördinatie, een gemeenschappelijk aankoopbeleid, een operationeel hoofdkwartier en bepaalde battle groups. Op termijn kan dat leiden tot een Europese defensiemacht, maar op dit ogenblik zijn de geesten daar nog niet rijp voor. Momenteel is er wel al samenwerking tussen België en Nederland inzake het aankoopbeleid en bij buitenlandse missies.

4. Een meer efficiënte, betrokken en slagkrachtige EU, met duidelijke grenzen

Om haar legitimiteit te bewaren moet de EU van onderuit opgebouwd worden. De EU moet verbinding zoeken met de EU-burgers en de meerwaarde van het optreden van de EU steeds aantonen. De beginselen van subsidiariteit, proportionaliteit, verantwoordelijkheid en solidariteit dienen daarbij als leidraad, zeker bij gedeelde bevoegdheden.

De EU moet ook meer rekening houden met de meerlagige bestuurscontext. Gedurende heel de beleidscyclus moet de EU actief en structureel deelstaten en regio's met wetgevende bevoegdheden betrekken bij de beleidsdomeinen waarvoor ze bevoegd zijn.

Om de betrokkenheid en de slagkracht te vergroten is de Vlaamse Regering dan ook voorstander van een aantal institutionele hervormingen. Zo moeten het Europees Parlement en de Raad, naast de Europese Commissie, wetgevend initiatiefrecht krijgen inzake gedeelde bevoegdheden. Een EC met ongeveer 28 commissarissen of meer is niet langer werkbaar. Bij een vermindering van het aantal commissarissen zou de Benelux wel altijd een commissaris moeten kunnen aanduiden, met een in onderlinge consensus af te spreken rotatiesysteem. Ook het aantal leden van de Europese Rekenkamer kan verminderd worden tot twaalf.

Het Europees Parlement zou nog maar één zetel mogen hebben, met name in Brussel. Dat zou leiden tot een grotere efficiëntie en een belangrijke kostenbesparing. Om de betrokkenheid van de nationale en de deelstaatparlementen te vergroten zou een systeem van groene kaarten moeten worden uitgewerkt. Als een derde van de lidstaat- en deelstaatparlementen met wetgevende bevoegdheden een groene kaart trekt, wordt de EC verplicht om het voorstel tot EU-actie in een bepaald beleidsdomein te onderzoeken en desgevallend een voorstel uit te werken. Als de Commissie beslist om dat niet te doen, zou ze dat ook moeten motiveren. Op dit ogenblik bestaat er binnen de EU al een negatief kaartensysteem.

De EU heeft nood aan betere, transparante en meer afdwingbare regelgeving, met een reductiedoelstelling voor de EC voor richtlijnen en verordeningen. De Commissie-Juncker heeft bij haar aantreden aangekondigd dat ze het aantal wetgevende initiatieven drastisch wil verminderen en maakt daar ook werk van.

De Vlaamse Regering vindt ook dat er duidelijke grenzen moeten worden gesteld aan de EU. Op dit ogenblik moet de Unie niet uitbreiden, eerst moet er worden gefocust op verdieping en hervorming. De uitbreidingen van 2004, 2007 en 2013 hebben aangetoond dat de absorptiecapaciteit van de EU duidelijk moet worden gedefinieerd. Dit debat leeft ook binnen de EU. Een van de onderliggende discussies bij het associatieverdrag met Oekraïne is bijvoorbeeld de vraag of dit in de toekomst kan leiden tot een lidmaatschap.

Deelstaten van lidstaten die op wettelijke en democratische wijze onafhankelijk worden, moeten met een vereenvoudigde toetredingsprocedure kunnen toetreden tot de EU. Deze deelstaten passen het Unierecht nu al toe en hun burgers zijn EU-burgers.

5. Opvolging

Met deze visienota wil de Vlaamse Regering in de eerste plaats het debat over de toekomst van de EU aangaan. De minister-president komt uit een tijd toen de Europese gedachte enthousiasme opwekte. Er werden Hendrik Brugmansdebatten georganiseerd, er ontstonden stedenbanden binnen de EU en de Europese beweging had voet aan de grond in Vlaanderen en elders in Europa. Op dit ogenblik leeft de Europese gedachte veel minder sterk dan voorheen. Dat heeft onder meer te maken met de onvoldoende duidelijke afbakening, met een gebrek aan bezieling en aantoonbare meerwaarde en met desinformatie.

Met het oog op de viering van zestig jaar Verdrag van Rome in het voorjaar van 2017, loopt er een toekomstdebat op EU-niveau. De EC wil voor deze gelegenheid een witboek voorbereiden. De Vlaamse Regering zal daar actief aan deelnemen. Ze zal met haar visie naar buiten komen bij elke intra-Belgische standpuntbepaling voor elke Europese raad. Ze doet dat ook in Benelux-verband.

Zo heeft Vlaanderen zijn stempel kunnen drukken op de verklaring van 3 oktober 2016 van de Benelux-top met betrekking tot de toekomst van de EU. Daarbij werd gesteld dat de EU actiever moet inspelen op de wensen en de zorgen van

de EU-burger. De lidstaten en de EU-instellingen moeten ook opnieuw geloof- en vertrouwenswaardig worden door zich meer toe te leggen op de kernactiviteiten en door de nationale parlementen meer in het proces te betrekken. De Verklaring van 3 oktober pleit er ook voor om zich onverkort te blijven inzetten voor de waarden van de EU, de democratie en de rechtstaat. Om verder werk te maken van een beter functionerende Unie, legt nu ook de Benelux de nadruk op de volgende uitgangspunten. Ten eerste dient de EU zich te concentreren op die terreinen waarop een Europese samenwerking duidelijk een meerwaarde biedt. Ten tweede moeten Europese afspraken effectief en in dezelfde mate door alle lidstaten worden uitgevoerd. Dat is van essentieel belang om het vertrouwen in het functioneren van de EU te behouden. Ten derde moeten ook het subsidiariteits- en het proportionaliteitsbeginsel worden gerespecteerd.

Ook in zijn politieke en diplomatieke contacten met EU-politici en Europese commissarissen zal de minister-president die visie uitdragen. Hij hoopt dat het Vlaams Parlement hetzelfde zal doen. Op de Vlaams-Nederlandse top hebben Marc Rutte en hijzelf afgesproken dat de Vlaamse en de Nederlandse vertegenwoordiging bij de EU elkaar verder zullen informeren over het toekomstdebat.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Güler Turan

Güler Turan wil weten wat de juiste status is van de voorliggende nota. Wil de Vlaamse Regering met deze nota de Vlaamse belangen op EU-niveau oplist en of is dit de toekomstvisie van Vlaanderen op de EU? Is de federale minister aan deze standpunten gebonden wanneer hij naar de Raad gaat? Maken ook de Federale en de Waalse Regering een dergelijke visienota op? Hoe zal het proces verder verlopen? Ze heeft de indruk dat het meerderheidsoverleg al heeft plaatsgevonden en dat deze nota gewoon naar de plenaire vergadering zal gaan voor de stemming. Of is het niet de bedoeling daarover te stemmen?

Op een vraag om uitleg van Karim Van Overmeire (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2014-15, nr. 725) heeft de minister-president op 13 januari 2015 geantwoord: "Ik wil tevens een formule vinden om dit met het Vlaams Parlement te kunnen bespreken. We moeten nagaan hoe we dit concreet kunnen aanpakken. Ik zal het voornemen uitvoeren dat ik in de beleidsnota heb opgenomen. Het heeft geen zin over een breed draagvlak en een brede dialoog te spreken als de Vlaamse Regering het eerst goedkeurt en de rest er dan akte van mag nemen. Zo werkt het niet. We moeten volwassener vormen van dialoog tussen de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement zoeken.". Bij een andere gelegenheid heeft de minister-president bevestigd dat deze nota geen definitieve vorm zou aannemen vooraleer hij daarover met het Vlaams Parlement in discussie zou gaan. Toen ze deze nota op de agenda van de Vlaamse Regering zag komen, heeft ze meteen een bespreking aangevraagd. Uiteindelijk is de nota dan vandaag op de agenda gekomen, na twee keer te zijn uitgesteld.

Hoe wil de minister-president verder omgaan met de input van het Vlaams Parlement? Zal deze conceptnota nog herwerkt worden? Het participatief proces van vleva bestond uit drie seminars van drie uur. In zo weinig tijd is het niet mogelijk de toekomst van Europa te bespreken met het brede veld. Er zijn ook niet veel mogelijkheden geweest voor een academische inbreng.

Deze nota is op zijn best een onsamenhangende oplist van een aantal Vlaamse belangen in de Europese context. Ze is een samenraapsel van losse

ideeën en ondoordachte, onuitgewerkte voorstellen en ze zit bovendien vol tegenstrijdigheden. Bovendien is de nota doorspekt met zinnen die nergens op slaan en die dan ook onverstaanbaar zijn. Het perspectief is helaas niet wat het beste is voor Europa, zijn burgers, zijn economie en maatschappij, maar hoe men de beste deal kan krijgen voor zichzelf. In deze nota is het Europese project geen instrument om de uitdagingen van de toekomst het hoofd te bieden, maar een forum voor minister-president Bourgeois en de Vlaamse Regering om haantje-de-voorste te kunnen spelen. Deze Vlaamse Regering is niet bereid om de voortrekkersrol die Vlaanderen en België altijd hebben gespeeld, nog langer op te nemen. België heeft altijd tegengewicht geboden aan het nationaal egoïsme van sommige lidstaten, zodat het algemene Europese belang in balans bleef. Die tijd is nu voorbij en dat is teleurstellend.

Het lid analyseert vervolgens een aantal passages in de visienota. Op pagina 11 leest ze: "De gemiddelde Europeaan behoudt echter een groter vertrouwen in de Europese instellingen dan in de nationale, regionale en lokale overheden. Een opvallende uitzondering is Vlaanderen. Het vertrouwen van de Vlaming in de lokale besturen en de Vlaamse overheid is nog hoger dan het vertrouwen dat hij of zij stelt in de Europese Instellingen.". Deze stelling is wellicht gebaseerd op de VRIND van 2014. Terwijl in 2012, 2013 en 2014 nog iets meer dan 40 percent van de Vlamingen tevreden was over de Vlaamse Regering, was dat in 2015 nog slechts 33 percent. De tevredenheid over het beleid van de Europese Commissie blijft op amper 25 percent, maar in 2014 en 2015 heeft ongeveer 40 percent van de Vlamingen een positief beeld van de EU. Het Vlaamse beleidsniveau is het enige waarover de ontevredenheid toeneemt. De minister-president klopt zich dus onterecht op de borst.

De minister-president stelt dat hij de EU ziet als de belangrijkste hefboom voor het Vlaams buitenlands beleid, maar uit deze nota blijkt echter opnieuw dat hij de EU vooral ziet als een forum waar de Vlaamse Regering zo veel mogelijk haantje-de-voorste moet spelen. De strategie bestaat uit het zo veel mogelijk passeren van het federale niveau en uit het terugkluwen van macht van het Europese niveau naar het Vlaamse. De minister-president doet dus hetzelfde als wat hij de Waalse minister-president verwijt. Heel wat voorstellen in de nota vereisen verregaande verdragswijzigingen of zijn zelfs in tegenspraak met het internationaal verdragsrecht. Dat gaat lijnrecht in tegen zijn stelling dat hij niet streeft naar verdragswijzigingen of naar een institutionele big bang.

"Vlaanderen wenst zo veel mogelijk rechtstreeks te rapporteren en in dialoog te treden met de EC.": in de praktijk komt dat neer op het passeren, negeren en uithollen van het federale niveau, teneinde België te laten verdampen. "Deelstaten met wetgevende bevoegdheden dienen daarnaast – net als lidstaten – rechtstreekse toegang te krijgen tot het Hof van Justitie, zonder een rechtstreeks individueel belang te moeten aantonen. Ze moeten ook lid kunnen worden van de raad van bestuur van de Europese Investeringsbank.". Als dit zou gebeuren, dan zal men de Vlaamse Regering voor het Europees Hof van Justitie kunnen zien vechten tegen de Federale Regering en tegen de andere deelstaatregeringen. Bovendien vereist dit een verdragswijziging. Het is ook ten eerste de vraag of dit conform het internationaal verdragsrecht is. Heeft de minister-president dat internationaal afgetoetst?

De Vlaamse Regering pleit voor het verder uitwerken van het systeem van de groene kaarten. Als een derde van de lidstaat- en deelstaatparlementen met wetgevende bevoegdheden een groene kaart trekt, zou de EC verplicht zijn om het voorstel tot EU-actie in een bepaald beleidsdomein te onderzoeken en desgevallend een voorstel uit te werken. Als de Commissie beslist dit niet te doen, dan dient zij dat te motiveren. In tegenstelling tot wat de N-VA beweert, is hiervoor ook een verdragswijziging nodig. Het idee van de groene kaarten kan op

zich wel zinvol zijn om de betrokkenheid van de nationale parlementen bij het Europese project te verhogen. Dit systeem verzwakt echter het Europees Parlement in zijn controlefunctie. Dat is net wat de minister-president aan Waals minister-president Magnette verweet in het vorige debat. Het zou bovendien bizar zijn als nationale en deelstaatparlementen initiatiefrecht op Europees niveau zouden krijgen, terwijl het Europees Parlement niet over dergelijk initiatiefrecht beschikt. Hoe ziet de minister-president dat in de toekomst?

“Onze deelstaat heeft alle belang bij een slagkrachtige Unie, die zich inhoudelijk richt op die bevoegdheden die zorgen voor een beter Europa dat meerwaarde biedt, die van onderuit wordt opgebouwd en zo ook ten volle rekening houdt met de Vlaamse belangen. (...) (D)e meerwaarde van het optreden van de EU moet steeds worden aangetoond. De beginselen van subsidiariteit, proportionaliteit, verantwoordelijkheid en solidariteit moeten daarbij als leidraad dienen; zeker bij de beoefening van gedeelde bevoegdheden.”. Deze passus kan gelezen worden als een pleidooi voor het terugbrengen naar de lid- en deelstaten van bevoegdheden die volgens de Vlaamse Regering niet zorgen voor een beter Europa. Europees parlamentslid Sander Loones werkt momenteel aan een lijst met bevoegdheden die volgens de N-VA terug moeten worden overgeheveld naar de lidstaten, maar toch vooral naar Vlaanderen. Het subsidiariteitsbeginsel is belangrijk omdat het bepaalt dat beslissingen genomen moeten worden op het meest geschikte niveau, in functie van de doeltreffendheid. Voor minister-president Bourgeois en de N-VA is dat echter doorgaans het Vlaamse niveau. De subsidiariteitsregels zijn bovendien verankerd in de verdragen. Ook dit punt vereist dus een verdragswijziging.

In de nota luidt het verder: “Tegelijk moeten deelstaten van lidstaten die op wettelijke en democratische wijze onafhankelijk worden, kunnen toetreden tot de EU via een vereenvoudigde toetredingsprocedure.”. Hier uit de Vlaamse Regering haar steun voor regio’s met een sterk onafhankelijkheidsstreven, zoals Schotland en Catalonië. Ze spreidt ook het bed voor een eventueel onafhankelijk Vlaanderen in de Europese context. Het is echter niet duidelijk of dit conform het verdragsrecht is.

Volgens de visienota moeten handelsakkoorden behandeld worden als een exclusieve bevoegdheid van de EU, terwijl investeerdersbescherming een gemengde bevoegdheid is. “De toepassing ervan kan beperkt worden tot die lid- en deelstaten die het investeerdersbeschermingsverdrag goedkeuren.”. Hier wordt dus de invoering voorgesteld van een ICS dat alleen van toepassing is in de lid- en deelstaten die daarmee instemmen. Dat is absurd. Ten eerste is een ICS, en zeker een ISDS, onwenselijk en onnodig. De nationale rechtbanken volstaan immers. Ten tweede is het in tegenspraak met het internationaal verdragsrecht dat alleen lidstaten, in casu België, erkent. Dit voorstel leidt tot concurrentie inzake investeerdersbescherming tussen de lidstaten en in België zelfs tussen de deelstaten. In de Belgische context betekent dit dat men een verdragsgrens dwars door Brussel trekt. Buitenlandse investeerders die in Vlaanderen actief zijn, zouden een beroep kunnen doen op het ICS, aangezien de Vlaamse Regering haar fiat heeft gegeven voor CETA, inclusief het ICS. Het Vlaams Parlement heeft aangekondigd dat ze CETA zal ratificeren. In Wallonië en Brussel zou dat niet mogelijk zijn omdat de respectievelijke regeringen CETA wel hebben goedgekeurd, maar met strenge voorwaarden wat het ICS betreft. Bovendien zijn de parlementen daar allesbehalve geneigd om CETA, met inbegrip van het ICS, automatisch te ratificeren.

Dit voorstel ondergraaft bovendien de Europese interne markt. Als sommige lidstaten weigeren om via het ICS exclusieve rechten toe te kennen aan buitenlandse investeerders om democratisch gestemde wetgeving aan te klagen en compensatie te eisen wanneer zij menen dat die wetgeving hun winsten

aantast, dan ontstaan er gaten in de interne markt. Bovendien raakt dit ook aan de douanemarkt. Investeerdersbescherming gaat immers ook over investeringen in activa. Het is ook een stap terug in vergelijking met het Verdrag van Lissabon, dat investeringen als een exclusieve Europese bevoegdheid beschouwt. Sinds 2010 zijn alle handels- en investeringsverdragen gemengd verklaard. Dat gebeurde ook met CETA, omdat het politiek niet anders kon. De discussie rond CETA heeft aangetoond hoe gevoelig investeerdersbescherming ligt. Hopelijk zal de uitspraak die het Europees Hof van Justitie in 2017 zal doen over de bevoegdheden van de EU en van de lidstaten inzake investeringen, verduidelijking brengen. De EC had het Europees Hof van Justitie om advies gevraagd naar aanleiding van het verdrag met Singapore dat ook een ISDS-clausule bevat. Het voorstel in de conceptnota loopt vooruit op deze uitspraak. Het is ook nog wachten op de opinie die, volgens de intra-Belgische Verklaring van 27 oktober 2016 rond de ondertekening van CETA, door de Federale Regering moet worden gevraagd, of het ICS wel verenigbaar is met de Europese Verdragen.

Inzake migratie, valt de tegenstrijdigheid op tussen het discours van minister-president Bourgeois en het beleid van zijn partijgenoot Theo Francken. "Voor wat betreft de verdeling van het aantal vluchtelingen binnen de EU dient de Dublinverordening met spoed hervormd te worden opdat een billijke spreiding van asielzoekers binnen de Unie mogelijk wordt en de secundaire stromen een halt worden toegeroepen.", wordt in de nota gesteld. Een billijke spreiding is inderdaad belangrijk. Op dit ogenblik heeft België in het kader van de huidige relocatiemechanismen nog maar 182 personen vanuit Italië en Griekenland opgenomen. Europa doet het slecht qua relocatie en daarbinnen is België nog eens een slechte leerling ook. Als het de minister-president menens is met de eerlijke spreiding, dan moet hij staatssecretaris Francken aansporen tot actie.

"Er is nood aan een efficiënt en proactief hervestigingsbeleid van de meest kwetsbare vluchtelingen, met ondersteuning in de regio van herkomst. De Europese Commissie van haar kant dient het systeem in de VS en Canada te bestuderen m.o.o. de doorgroei naar een humaan en meer transparant EU hervestigingssysteem met een jaarlijks aanpasbaar quotum, dit laatste in combinatie met een grenzenbeleid dat een einde maakt aan de massale illegale migratie naar de Europese Unie en de enorme menselijke kost waarmee dit de afgelopen jaren gepaard ging. Het moet de doelstelling zijn om te evolueren naar een systeem waarbij hervestiging de belangrijkste asielinstroom is.". Deze bekommernis in de visienota over de hervestiging staat in schril contrast met het beleid van de staatssecretaris van Asiel en Migratie, die zelfs gerechtelijke uitspraken naast zich neerlegt. In het kader van de EU-Turkije deal was er beloofd dat er bij een substantieel verminderde instroom, wat al maanden het geval is, een 'voluntary admission scheme' in werking zou treden. Dat is nog altijd niet gebeurd. Als hij de hervestiging echt zo belangrijk vindt, dan moet de minister-president staatssecretaris Francken aanmanen om op dat vlak een voortrekkersrol te spelen op Europees niveau.

In de visienota wordt vermeld dat bij gebrek aan een kordate gezamenlijke Europese aanpak, het aantal asielzoekers in de EU tegen 2050 tot 55 miljoen zou kunnen oplopen. In de speech die minister-president Bourgeois op 6 oktober 2016 gaf op het Europacollege in Brugge, noemde hij het onaanvaardbaar dat sommige politici vluchtelingen benoemen met termen als zwermen of hordes. Deze opmerking is terecht, want deze termen ontmenselijken de vele vluchtelingen en maken de bevolking onnodig bang. In de conceptnota spreekt de minister-president echter zelf van 55 miljoen asielzoekers in de EU tegen 2050. Niemand weet waar dat cijfer vandaan komt, het lijkt een sterke overdrijving. Volgens UNHCR-cijfers zijn er op dit ogenblik wereldwijd 65 miljoen 'forcibly displaced persons', waarvan 21 miljoen vluchtelingen (die dus een grens hebben overgestoken) en 3 miljoen asielzoekers.

“De (tijdelijke) opschorting van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en de talrijke arrestaties, ontslagen en schorsingen van rechters, professoren en overheidsmedewerkers die onmiddellijk volgden op de mislukte poging tot staatsgreep in Turkije, nopen de EU om de verhouding met de Turkse regering ernstig in vraag te stellen. De Unie riep de Turkse autoriteiten op om in alle omstandigheden de rechtstaat, de mensenrechten en de fundamentele vrijheden te respecteren, inclusief het recht van iedereen op een proces volgens de principes van de rechtstaat. Als nabuur van de Unie dient in elk geval een diepgaand strategisch partnerschap met Turkije nagestreefd te worden. (...) De annexatie van de Krim en de destabilisering van Oost-Oekraïne zijn een bewijs van de agressieve politiek die Rusland voert, wat in het bijzonder in Centraal- en Oost-Europa tot onrust leidt. Mede met het oog op een stabilisering in de regio dient de Unie een duurzaam strategisch partnerschap met Rusland na te streven.”. Hier wordt terecht gewezen op de mensenrechtensituatie in Turkije en de agressieve buitenlandpolitiek van Rusland. Vervolgens stelt de nota echter dat de EU diepgaande, duurzame, strategische partnerschappen met Turkije en Rusland moet nastreven. Dergelijke tegenstellingen zijn een constante in deze visienota. De EU heeft alle belang bij een stabiel Turkije dat de mensenrechten respecteert en waarmee het constructief kan samenwerken, maar de conceptnota geeft zelfs geen aanzet van hoe de EU dat zou kunnen realiseren. Is dit voor de minister-president het definitieve einde van de onderhandelingen met Turkije of is het een tijdelijke opschorting? Er wordt met geen woord gerept over de Russische steun aan het regime van Assad, over de vluchtelingendeal met Turkije of over het bevroren van de gesprekken over de Turkse toetreding tot de EU.

Hierover staat deze week trouwens een voorstel van resolutie geagendeerd in het Europees Parlement. De Vlaamse Regering neemt blijkbaar een ander standpunt in dan de EU. In september 2014 stelde Federica Mogherini, vlak voor haar aanstelling als eurocommissaris voor Buitenlands Beleid en Veiligheid, dat Rusland niet langer een strategische partner, maar een strategische uitdaging is voor Brussel. Dit standpunt werd nog eens herhaald in de nieuwe global strategy die de Europese leiders eind juni goedkeurden. De conceptnota vindt echter dat de EU een impuls moet geven aan de relaties met strategische partners zoals Rusland. Hoe wil de minister-president de Vlaamse visie inpassen in die van de EU?

Het lid wil het ook hebben over een aantal volgens haar onzinnige passussen in de conceptnota. “De Vlaamse Regering roept de Europese Commissie op om een reductiedoelstelling vast te stellen, mits die kan gerealiseerd worden door de toepassing van een mix van kwalitatieve en kwantitatieve methoden.”. Is het de bedoeling om een bepaald percentage van de Europese regelgeving schrappen? “De Unie moet een eengemaakte markt van het internet van dingen stimuleren, moet ervoor zorgen dat er geen nieuwe nationale belemmeringen worden opgebouwd en moet lock-in effecten tegengaan.”. Wat dient men precies te verstaan onder een eengemaakte markt van het internet van dingen?

“De EU moet een promotor worden van regelluwe zones waar geëxperimenteerd kan worden met nieuwe technologieën op een realistische schaal. Regelluwe zones moeten ook mogelijk maken dat Europa beschouwd wordt en blijft als innovatief labo waar eerder opportuniteiten worden gezien dan belemmeringen. Het Unierecht moet ruimte scheppen zodoende dat deze levende labo’s kunnen floreren.” Deze passage staat op zijn minst op gespannen voet met het Unierecht. Mogen in deze zones dan lagere normen gehanteerd worden?

“De Europese Unie moet bovendien een actief beleid voeren om nieuwe technologie te ondersteunen en te faciliteren zodat Europa een leider wordt in deze evolutie, onder andere door een breed en flexibel juridisch kader te voorzien

waarin deze technologieën kunnen floreren.”. Het lid heeft geen enkel idee wat hier bedoeld wordt.

In het persbericht dat de minister-president op 30 september 2016 verspreidde naar aanleiding van de goedkeuring van de conceptnota, worden tien Vlaamse kernbelangen voor de EU geformuleerd. Die tien kernpunten van de perstekst komen echter niet duidelijk terug in de nota.

“Een versterkte Schengenzone met goed functionerende buitengrenscontroles. Dit moet het vrij verkeer van goederen, cruciaal voor economische uitwisseling, garanderen.”. Het Schengenverdrag regelt echter het vrij verkeer van personen maar niet van goederen.

“Met het gemeenschappelijk handels- en veiligheidsbeleid creëert de EU ook buiten Europa grotere afzetmarkten voor Vlaamse producten.”. Uiteraard moet dat ‘gemeenschappelijk handels- en investeringsbeleid’ zijn.

Tot besluit heeft de spreekster nog een aantal punctuele vragen. De minister-president pleit voor een streng begrotingsbeleid en een nauwgezet toezicht door de Unie. De EU heeft federaal minister van Begroting Johan Van Overtveldt, een partijgenoot van de minister-president, echter een veeg uit de pan gegeven voor zijn begrotingsbeleid. De minister-president vraagt ook dat de ESR-regels zo geïnterpreteerd zouden worden dat het Oosterweelproject niet meegeteld hoeft te worden. De EC gaat echter niet in op die vraag. Op Europees niveau begint men stilaan in te zien dat de besparingslogica niet werkt, maar de Vlaamse minister-president blijft, in zijn nota althans, vasthouden aan een streng begrotingsbeleid. Wil hij nu eigenlijk een streng of een flexibel begrotingsbeleid?

Sp.a gaat niet akkoord met het standpunt dat de handelsakkoorden een exclusieve bevoegdheid van de EU moeten zijn. Ten eerste moeten daarvoor de uitspraken van het Europees Hof van Justitie worden afgewacht. Ten tweede zou dat de interne markt verstoren.

De kmo's verdienen inderdaad een betere bescherming, maar dat moet niet alleen gebeuren binnen een investeringskader. Waarom heeft Vlaanderen weinig of niets gedaan voor de kmo's binnen de WTO of de WIPO?

De minister-president wil een belangrijke rol toekennen aan de Benelux. Voor zover zij weet verloopt de politieke afstemming van de Benelux-landen niet meer via dat secretariaat. Welke toekomst ziet hij dan voor de Benelux? Hij spreekt van een Europa met verschillende snelheden maar niet à la carte, behalve als het over Vlaanderen gaat. Als een aantal lidstaten het voortouw willen nemen op domeinen die ook voor Vlaanderen interessant kunnen zijn, dan moet Vlaanderen daar ook deel van kunnen uitmaken. Ze heeft echter de indruk dat de minister-president niet van plan is om op dat vlak een leidende rol te spelen.

Ze kan zich inbeelden dat de tegenstrijdigheden in de tekst afkomstig zijn van de coalitiepartners die links en rechts geprobeerd hebben om een inbreng te doen. Wat overblijft zijn politiek onrealistische en onwerkbaar ideeën, die vaak ook verdragswijzigingen vragen en waar deze visienota, welke status die ook heeft, geen aanzet toe heeft gegeven.

1.2. Karim Van Overmeire

Karim Van Overmeire benadrukt dat deze visienota geen N-VA-document is, maar een document van de Vlaamse Regering, waarin drie regeringspartijen geprobeerd hebben hun accenten te leggen. De neuzen werden echter toch in

dezelfde richting gezet. Deze tekst is ook een uitnodiging aan andere partijen om zich daarbij aan te sluiten.

Dit document komt op het juiste moment. De EU beleeft immers moeilijke tijden, ten gevolge van externe en interne factoren. Er is sprake van een vertrouwensbreuk. Er zijn systemische crisissen op financieel-economisch vlak, inzake veiligheid en immigratie, door sociale dumping en door instabiliteit aan de buitengrenzen. Dat is een heel verschil met vroeger, toen er over Europa eigenlijk unanimititeit bestond. Meer Europa was toen het standaardantwoord op zowat elk probleem.

Deze crisis is ook een opportuniteit om na te denken over de Europese structuren, over de meerwaarde van Europa en over de punten waar men te ver gegaan is. De minister-president zegt dat er minder debat is over Europa dan in het verleden. Bepaalde zaken worden namelijk ten onrechte als evident beschouwd. Als men buiten de EU reist, wordt echter snel duidelijk dat die dingen allesbehalve evident zijn.

Het lid heeft begrip voor een aantal vormen van kritiek. Hij vindt echter dat er zuinig moet worden omgesprongen met scheldwoorden zoals populist. Als iemand dat verwijt krijgt, dan moet er blijkbaar niet meer worden geantwoord op de argumenten. Wie kritiek geeft, moet zich ook baseren op correcte feiten. Het debat wordt echter vaak gevoerd op basis van opzettelijk fout feitenmateriaal. Hij betwijfelt ook of men de EU kan zien als bron van alle kwaad voor het mislukte immigratiebeleid. In landen als het VK of Noorwegen, die respectievelijk geen lid zijn van de Schengenzone of zelfs maar van de EU, is de situatie niet fundamenteel anders. Wie kritiek heeft op de Europese instellingen, moet ook zeggen wat het alternatief is voor de EU. De wereld verandert ontzettend snel en blijkbaar beseffen veel Europeanen nog onvoldoende in welke situatie we ons bevinden.

Het is positief dat de visienota een aantal cijfers bevat. In de jaren 50 stond een kwart van de wereld onder Franse controle en een kwart onder Britse controle. In de huidige multipolaire wereld is de Europese dominantie echter volledig verdwenen: in 1990 was Europa nog goed voor 25 percent van de wereldbevolking, in 2050 zal dit nog slechts 5 percent zijn. Afrika kent een explosieve bevolkingsgroei, tegen het einde van deze eeuw zouden er 4,5 miljard mensen aan de Europese zuidgrens wonen. De immigratiedruk zal dan ook enorm toenemen. Niettemin betwijfelt Güler Turan blijkbaar het cijfer van 55 miljoen kandidaat-immigranten.

Als het relatieve aandeel van de Europese bevolking daalt, dan is het evident dat ook het economische gewicht daalt. Het aandeel van de EU in de wereldeconomie daalt van 30 percent in 1980 tot 15 percent in 2021. Op zich is dat goed nieuws, want het betekent dat meer mensen in de wereld in hun eigen regio een fatsoenlijk leven kunnen uitbouwen.

Hij leest in de nota dat diplomatie moet worden gestut door een geloofwaardige militaire capaciteit. Hij beseft dat dit geen Vlaamse bevoegdheid is. Het ontbreken van een geloofwaardige militaire capaciteit verhindert op veel terreinen dat Europa leiderschap kan opnemen in de wereld. Het is absurd dat 500 miljoen Europeanen een beroep moeten doen op de VS om zich te beschermen tegen 130 miljoen Russen met een economische capaciteit die veel beperkter is dan de hunne. Het conflict in Syrië lijkt zijn einde te naderen. Misschien zal er een deal mogelijk zijn tussen Rusland en de VS. Het is echter een blamage dat Europa daarin geen rol kan spelen, bij gebrek aan militaire capaciteit. Europa denkt misschien nog van zichzelf dat het een grote rol speelt, maar in werkelijkheid is dat niet het geval.

De spreker is van oordeel dat de minister-president de juiste toon aanslaat, op dat vlak verschilt hij van mening met Güler Turan. Hij gelooft in de EU, maar dan moet dit wel een slagkrachtige unie worden, die van onderuit opgebouwd wordt en focust op acties die welvaart genereren, die samenwerking tussen burgers bevordert en die trouw blijft aan haar lijfspreuk 'eenheid in verscheidenheid'. In dit verband citeert hij de verklaring van Bratislava: "Hoewel een land besloten heeft om eruit te stappen, blijft de EU voor de overblijvende lidstaten onmisbaar. Na de oorlogen en de diepe kloven op ons continent stond de EU garant voor vrede en democratie en bracht ze onze landen welvaart. Voor veel regio's en landen daarbuiten zijn dergelijke verworvenheden nog lang geen realiteit. Wij zijn vastbesloten om voortbouwend op deze gezamenlijke geschiedenis van de Europese Unie met 27 lidstaten een succesverhaal te maken. De Europese Unie is niet volmaakt, maar ze is het beste instrument dat we hebben om de nieuwe uitdagingen waarmee we geconfronteerd worden aan te gaan.". Hij kan zich daarbij aansluiten. Ondanks alle kritiek blijft de EU een groot voorbeeld voor andere samenwerkingsverbanden die niet dezelfde efficiëntie bereikt hebben. Op dit ogenblik moet Europa vooral aan zelfreflectie doen, het moet niet streven naar nieuwe grote sprongen vooruit, maar naar een grotere efficiëntie.

Europa werd eeuwenlang gekenmerkt door rivaliteiten tussen de diverse landen. De EU heeft zeker bijgedragen tot vrede en stabiliteit in West-Europa. Na de val van het communisme in de periode 1989-1991 heeft de EU een perspectief geboden aan de landen van Midden- en Oost-Europa. Grote landen als Frankrijk, Duitsland en Engeland proberen dus niet langer cliëntstaten te werven die dan tegen elkaar kunnen worden opgezet, zoals destijds op de Balkan is gebeurd. Zonder de EU is er een terugkeer naar een dergelijke situatie. De VS, Rusland en China zouden ook kunnen proberen om Europese landen tegen elkaar uit te spelen. Het is niet het goede ogenblik voor een uitbreiding van de EU, maar voor de westelijke Balkan moet dat perspectief wel blijven bestaan om nieuwe spanningen te voorkomen.

Turkije is een heel ander verhaal. Na de maatregelen die volgden op de mislukte poging tot staatsgreep, staat de relatie met dat land momenteel op scherp. Maar ook tevoren zat het toetredingsproces al volledig in het slop. Turkije is net als Rusland te groot en te verschillend van de rest van Europa om van de toetreding een succes te kunnen maken. De Turkse aanvraag dateert al van 1987. Misschien is het beter om duidelijkheid te scheppen zodat een andere vorm van partnerschap kan worden uitgewerkt. Op dat vlak kan het lid dus niet akkoord gaan met dit document.

Ondertussen is er het referendum geweest over de brexit. Zestig miljoen inwoners zullen de EU verlaten. Het gaat over een van de weinige landen met een echte militaire capaciteit en met een sterke diplomatieke traditie. Schotland heeft in grote meerderheid tegen de brexit gestemd. Bij het onafhankelijkheidsreferendum van 2014 was een van de grote argumenten tegen onafhankelijkheid dat Schotland dan buiten de EU zou vallen. Misschien heeft dat argument wel de doorslag gegeven. De ironie van de situatie is nu dat Schotland, door tegen onafhankelijkheid te kiezen, buiten de EU terecht dreigt te komen. Ook het vredesproces in Noord-Ierland komt door de brexit in het gedrang. Daar ontstaat een nieuwe buitengrens van de Europese Unie. De Schotse en de Ierse situatie zijn bijkomende elementen om te pleiten voor een zachte brexit waarbij zo veel mogelijk banden met het VK behouden blijven, zodat het niet louter om een vrijhandelsakkoord gaat. Het is belangrijk dat men zich bij die besprekingen laat leiden door de gemeenschappelijke belangen en niet door rancune. Het kan ook niet de bedoeling zijn een sprong vooruit te maken met de EU nu de lastige Britten weg zijn. De onderstroom die heeft gezorgd voor de brexit, is ook in veel andere lidstaten aanwezig.

Een uittreding van Spanje uit de EU is niet aan de orde, maar de Catalaanse onafhankelijkheid is dat wel. In het komende referendum wordt hetzelfde argument gehanteerd als destijds in Schotland. Het is geen goed idee om de Catalanen zo af te dreigen. Zijn fractie kan dan ook akkoord gaan met het pleidooi in de nota voor een vereenvoudigde toetredingsprocedure in dergelijke gevallen. In dat verband verwijst hij naar West-Virginia dat zich destijds heeft losgemaakt van Virginia en een afzonderlijke staat geworden is binnen de VS. De Jura heeft zich in 1979 losgemaakt van het kanton Bern en is aldus het 26ste Zwitserse kanton geworden. Daarom vindt hij dat een interne uitbreiding mogelijk moet worden binnen de EU. De associatie van Güler Turan met Vlaanderen gaat niet helemaal op. Bij een eventuele onafhankelijkheid van Schotland of Catalonië gaat het over secessie, er blijft een opvolgerstaat bestaan die de verplichtingen van het vorige land volledig overneemt. Als Vlaanderen België zou verlaten zou dat het einde van de Belgische staat betekenen. Een reststaat die niet de meerderheid heeft van de bevolking of van het economische gewicht kan zich immers moeilijk opwerpen als een opvolgerstaat. Alle componenten van de verdwenen staat worden dan nieuwe staten.

De spreker is van oordeel dat men er geen voordeel bij heeft naties te verbieden te streven naar een volwaardig EU-lidmaatschap. Vlaanderen heeft een aantal voordelen bij de EU. De Unie heeft geleid tot een grotere keuze aan producten en tot een efficiëntere dienstverlening. Consumenten kunnen gemakkelijker prijzen vergelijken en vertrouwen op uniforme Europese normen inzake voedselveiligheid en product- en milieucriteria. Dat is niet zo evident als het lijkt. De EU biedt aan Vlaanderen ook een immense afzetmarkt van 500 miljoen consumenten. Vlaanderen – en bij uitbreiding de Lage Landen – vormt de toegangspoort tot Europa. De Europese projecten rond de transportinfrastructuur zijn voor Vlaanderen dus heel belangrijk. De EU zorgt ook voor akkoorden met andere groepen van landen en dus voor toegang tot nieuwe markten.

Over de Schengenzone merkt de visienota op dat de binnendeuren tussen de lidstaten alleen open kunnen blijven als er een goede controle is op de buitendeuren. De nota pleit ook voor een kordaat maar humaan terugkeerbeleid. De wetten moeten worden toegepast. Het gebeurt nog al te vaak dat er aan een negatieve beslissing geen verder gevolg wordt gegeven. Dat leidt tot een toenemende illegaliteit en een verminderd geloof in de rechtstaat. Men krijgt aan de bevolking niet uitgelegd waarom de ene wet wel toegepast dient te worden en de andere niet. Repatriëring is weliswaar niet altijd eenvoudig omdat het land van herkomst niet altijd meewerkt. Het is positief dat de huidige Federale Regering werk maakt van readmissieakkoorden met derde landen. Dat kan gekoppeld worden aan bepaalde vormen van samenwerking. In dat verband moeten alle beschikbare drukkingsmiddelen worden uitgeput.

Inzake de integratie, de inburgering, heeft Vlaanderen een voorsprong op veel andere Europese landen en regio's. Vorige week is er in het Comité van de Regio's, onder impuls van collega Karl Vanlouwe, een opinion goedgekeurd waarin het Vlaamse inburgeringsbeleid unaniem tot voorbeeld werd gesteld.

De spreker rondt af met het uitspreken van zijn appreciatie voor de Erasmusprojecten. Studenten volgen niet alleen les, ze worden gedurende maanden in een andere samenleving ondergedompeld. Tot nog toe hebben twee tot drie miljoen Europese studenten, waaronder tienduizenden Vlamingen, die kans gehad. Dat is een uitstekende manier om het concept van Europees burgerschap gestalte te geven. De Europese identiteit kan de nationale en regionale identiteit echter niet vervangen, wel aanvullen.

1.3. Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe gaat in op punt 3.3.3 van de conceptnota, het openen van externe markten. In 1993 zorgde het Verdrag van Maastricht voor de voltooiing van de zogenaamde interne markt van de EU. Men moet echter een open blik hebben op de hele wereld. Vlaanderen heeft een open economie. 84 percent van de Belgische export komt uit Vlaanderen. Een op zes jobs heeft direct of indirect te maken met buitenlandse handel. Zijn partij is een grote voorstander van vrijhandel en is daarom tevreden met de ambitieuze internationale handelsagenda van de Vlaamse Regering. De N-VA vindt het positief dat de minister-president op de barricaden stond om het CETA-akkoord te verdedigen en ook de Vlaamse belangen verdedigt in het kader van de TTIP-onderhandelingen. Hierover werden uitgebreide hoorzittingen gehouden in deze commissie. Er zijn ook bilaterale akkoorden tussen de EU en Japan, Australië en Nieuw-Zeeland. Het lid verwacht dat de Vlaamse Regering ook deze akkoorden tot een goed einde zal brengen.

In de EU-visienota is er een duidelijke scheidingslijn tussen de handel en de bescherming van investeringen. Om problemen zoals met CETA in de toekomst te vermijden, moet er meer duidelijkheid zijn over de inhoud van de voorgestelde akkoorden. Conform artikel 3 van het Verdrag betreffende de werking van de EU, is handel een exclusieve bevoegdheid van de EU. Investeerdersbescherming is echter een gemengde bevoegdheid. Investeringsverdragen moeten dus ook door de lidstaat- en deelstaatparlementen worden goedgekeurd. De NV-A kan akkoord gaan met de stelling in de visienota dat de toepassing van verdragen rond investeerdersbescherming beperkt moet kunnen worden tot de lid- en deelstaten die het verdrag hebben goedgekeurd. Dit idee van asymmetrie ligt volledig in lijn met het voorstel van de minister-president om Vlaanderen via de BLEU asymmetrische bilaterale investeringsakkoorden te laten sluiten. Momenteel worden een hele reeks akkoorden geblokkeerd door Wallonië en dreigt Luxemburg zijn eigen weg te gaan. In dergelijke gevallen moet men kunnen werken met een zogenaamde coalition of the willing.

De EU is misschien te snel uitgebreid. Er zijn grote verschillen tussen de Europese lidstaten. CETA is maar een van de voorbeelden die aantonen dat de 28 lidstaten niet over alles unaniem akkoord gaan. In dat verband pleit het lid voor intra-Europese partnerschappen waardoor niet iedereen gebonden is. Andere goede voorbeelden zijn de Schengenzone en de eurozone. Groepen Europese lidstaten verenigen zich om gemeenschappelijke belangen te behartigen: de Benelux, de Visegrádlanden of de Baltische staten. Dergelijke groepen kunnen in de toekomst de basis vormen voor de verdeling van de eurocommissarissen. Een dergelijke intra-Europese samenwerking kan ook overwogen worden voor economische samenwerking met derde landen. Dit is een vorm van confederalisme. Als men dat wil en als men er zelf beter van wordt, dan moet een samenwerking mogelijk zijn. Zo niet moet iedereen zijn eigen ding kunnen doen.

1.4. Joris Poschet

Joris Poschet betreurt dat er maar weinig parlementsleden aanwezig zijn bij de bespreking van deze zeer belangrijke conceptnota. Het gaat hier om een nota van de hele Vlaamse Regering, niet om een doorslagje van standpunten van enkele Europarlementsleden. Zijn fractie is blij met de duidelijke keuze voor Europa in deze conceptnota. Deze nota onderzoekt hoe Vlaanderen kan meebouwen aan een goed draaiende Europese Unie en hoe het ervoor kan zorgen dat de EU niet verder verbrokkelt. Na Ierland zal Vlaanderen de grootste impact ondervinden van een brexit.

Het sociale misbruik en de fiscale shopping ondermijnen het draagvlak voor de EU, zo staat op pagina 21 van de conceptnota. CD&V vindt het positief dat

commissaris Marianne Thyssen binnen de EC een akkoord bereikt zou hebben rond een pakket van maatregelen tegen 'sociaal toerisme' binnen de EU. De fiscale shopping ondermijnt ook de slagkracht van de overheid. De vennootschapsbelasting wordt binnen de EU immers gehanteerd als een instrument van fiscale concurrentie tussen de lidstaten. Daarom streeft de EU naar meer fiscale harmonisatie. Heeft de minister-president op dat vlak zaken bijgeleerd tijdens zijn recente werkbezoek aan Texas, waar de vennootschapsbelasting 0 percent is?

Wat is de visie van de Vlaamse Regering op de positie van het Nederlands binnen de werking van de EU? Dat is van essentieel belang voor de kloof tussen de burgers en het Europese beleidsniveau. In de EU-visie is daarover niets terug te vinden.

Brussel is de Europese hoofdstad. Er zijn 40.000 eurocraten in onze hoofdstad en daarnaast zijn er nog heel wat lobbyisten. Als daar ook de familieleden worden bijgerekend, dan komt men volgens sommige studies op 100.000 mensen die verbonden zijn aan de internationale instellingen in Brussel. Dat is eigenlijk een ongelooflijke kans. Daarom roept het lid de minister-president op om die mensen om te vormen tot ambassadeurs voor Brussel, voor Vlaanderen en voor België. Welk beleid voert het DiV naar die doelgroep? Hij denkt dat er behalve Flanders in Dialogue nog andere initiatieven mogelijk zijn. Vlaanderen heeft niet de omvang of de militaire kracht om zich te laten gelden, het moet werken via zachte diplomatie.

Dat betekent ook dat Vlaanderen moet inzetten op menselijk kapitaal. In het academiejaar 2015-16 zijn er 5325 Vlaamse jongeren binnen het Erasmusproject in het buitenland gaan studeren. De spreker heeft dat tien jaar geleden zelf ook mogen doen. Het jaar dat hij in Warschau doorbracht was leerrijk, niet zozeer omwille van de inhoud van de cursussen zelf, maar omwille van de confrontatie met een andere cultuur. Moeten er niet meer inspanningen worden gedaan om buitenlandse studenten naar Vlaanderen te lokken?

De voorliggende conceptnota stelt dat sommige nationale en regionale overheden onvoldoende inspanningen leveren om de meerwaarde van de EU te duiden voor hun bevolking. Dat klopt volledig. Wat zal de Vlaamse overheid op dat vlak doen?

De nota heeft het op pagina 13 over het beschermen van de Europese waarden en de hoge milieu- en arbeidsstandaarden. Moet dat niet sterker worden geformuleerd? Moeten deze waarden niet worden uitgedragen naar de rest van de wereld?

Vlaanderen is een kleine regio. Precies daarom zal het strategische partnerschappen moeten aangaan met andere regio's. Er is al gesproken over het invoeren van de verplichte integratie voor burgers uit andere EU-landen. Met welke strategie wil de minister-president dat realiseren, want dat zal niet evident zijn?

Naar aanleiding van de brexit pleit de nota voor een vereenvoudigde toetredingsprocedure voor deelstaten die op wettelijke en democratische wijze onafhankelijk worden. Gaat Vlaanderen lobbyen om dit mogelijk te maken, zo ja via welke weg? Wat Schotland betreft, is er nog wel wat tijd om dat te realiseren, want volgens de BBC zou Groot-Brittannië zelfs in 2020 nog altijd verstrengeld zijn met de EU.

De nota pleit op pagina 20 voor een herinterpretatie van de ESR-regels. Hoe wil men dat concreet aanpakken? Zijn er daarvoor bondgenoten?

De spreker besluit dat hij over het algemeen dus zeker positief staat tegenover deze pro-Europese conceptnota.

2. Antwoorden van minister-president Geert Bourgeois

Minister-president *Geert Bourgeois* legt, in antwoord op de vraag dienaangaande van Güler Turan, vooreerst uit wat de status is van het voorliggend document. Deze nota is goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Hij heeft ook het verdere proces toegelicht. De voorbereidende vergaderingen, georganiseerd door vleva, waren gericht op een zeer ruim middenveld. 37 verenigingen waren daarbij betrokken. Misschien kunnen er aan de EU-nota nog veranderingen worden aangebracht op basis van een aantal suggesties die hier werden gedaan. Zo heeft Joris Poschet bijvoorbeeld vragen gesteld over de positie van het Nederlands, al staat dat ook in het regeerakkoord. Hij zal uiteraard niet ingaan op alle partijpolitieke stellingen, vooral van Güler Turan, maar ook enkele van Karim Van Overmeire. Hij verdedigt hier immers een document dat gesteund wordt door de volledige Vlaamse Regering.

De conceptnota stelt dat het nu niet het moment is voor verregaande verdragswijzigingen, maar wel voor een verdieping van de Unie. Op langere termijn zullen er echter wel verdragswijzigingen nodig zijn, bijvoorbeeld om deelstaten beter te betrekken bij de voorbereiding van verdragswijzigingen. In dat verband heeft hij bij het Verdrag van Lissabon verklaring 51 kunnen laten toevoegen. Die is ook verwerkt in artikel 4 van dat verdrag. Vlaanderen gaat ook steeds vaker een rechtstreekse dialoog aan met de EU, net als Schotland. Zo kan het zich positioneren op het Europese niveau.

Het Europees Hof van Justitie zal wellicht in het eerste kwartaal van 2017 een uitspraak doen in de casus Singapore. Daaruit zal blijken of er een onderscheid moet worden gemaakt tussen handels- en investeringsverdragen. De Belgische Grondwet bepaalt wel dat Vlaanderen verdragsrecht heeft. Als er bij een gemengd verdrag sprake is van asymmetrie, dan kan Vlaanderen beslissen om daarin te stappen.

Het cijfer van 55 miljoen kandidaat-migranten is afkomstig van de Europese Commissie. Karim Van Overmeire heeft in dat verband ook verwezen naar de voorspelde bevolkingsexplosie in Afrika.

Binnen de EU bestaat er eensgezindheid over het standpunt dat het lidmaatschap impliceert dat men de basisprincipes van de EU aanvaardt, niet alleen in woorden, maar ook in daden. Over het concrete geval van Turkije is de discussie volop aan de gang op het Europese niveau.

De Vlaamse opinies zal hij onder meer aankaarten via de ICBB. De term reductiedoelstellingen verwijst naar het voornemen om het aantal regels te beperken dat jaarlijks wordt geïnitieerd binnen de EU. Dat idee leeft ook in Nederland en in Vlaanderen. In dat verband zou het goed zijn als de EU zou beschikken over experimenteerzones.

Schengen gaat inderdaad over het vrij verkeer van personen. De herinvoering van binnengrenscontroles in de Schengenzone zou echter een grote impact hebben op de interne goederenstroom. De kostprijs zou kunnen oplopen tot honderd miljard euro. Dat is duidelijk geworden op het ogenblik dat Frankrijk strenge grenscontroles heeft uitgevoerd naar aanleiding van de terroristische aanslagen.

Bij de aanpassing van het Benelux-verdrag in 2008 is ook de rol van de deelstaten geregeld. De minister-president denkt dat de Benelux in de toekomst

een belangrijke rol kan spelen binnen de EU. Binnen de Benelux kan soms een meer verregaande samenwerking mogelijk zijn dan binnen het Europa van de 27.

Door Güler Turan werd, in tegenstelling tot de andere sprekers, niet ingegaan op thema's als de begroting, de fiscale en sociale ontwijking of Europa als wereldspeler. Hij begrijpt dat ze zelfs in vraag stelt of de EU een wereldspeler moet zijn inzake handel. Dat is evenwel duidelijk niet zijn opvatting.

Karim Van Overmeire heeft een gesmaakte brede visie geschetst over de EU, historisch, geostrategisch, geografisch en intern. Hij heeft ook een aantal persoonlijke en partijpolitieke standpunten verdedigd, waarop zoals al gezegd niet zal worden ingegaan. De minister-president deelt wel de mening dat dit voor de EU een heel moeilijk moment is en dat bepaalde zaken ten onrechte als evident worden beschouwd.

Hij kan voorts akkoord gaan met de opmerking van Joris Poschet dat de verstrengeling tussen de EU en het VK nog jaren zal blijven bestaan. Artikel 50 is nog altijd niet geïnitieerd. Hij heeft dan ook gepleit voor een zachte brexit die gecombineerd wordt met een nieuwe vorm van samenwerking. De EU heeft er belang bij om met een belangrijk buurland als het VK, tevens een wereldmacht, een overeenkomst te sluiten die verder gaat dan een vrijhandelszone. De bestaande streng doorknippen zonder een alternatief, zou een grote fout zijn en zou niet in het belang van Vlaanderen zijn. Ook commissievoorzitter Jean-Claude Juncker heeft onlangs gezegd heeft dat er voor Turkije en voor het VK een 'different orbit' moet worden gevonden. Dat zal veel creatief denkwerk vergen.

Hij kan ook akkoord gaan met de opmerking dat het ontbreken van een geloofwaardige Europese defensiemacht het leiderschap van de Unie ondergraaft. Die defensie moet geen imperialistische doelstellingen nastreven, ze kan een factor zijn van vrede en stabiliteit. Daarbij denkt hij onder meer aan de situatie in Zuid-Soedan waar momenteel een genocide dreigt, of aan de situatie in Syrië, waar democratische oppositiekrachten worden uitgeschakeld.

Op dit ogenblik moet de EU inderdaad aan zelfreflectie doen. De minister-president sluit zich aan bij de opmerking dat er lessen moeten worden getrokken uit de afschuwelijke geschiedenis van Europa. De jongeren moeten erop worden gewezen dat de huidige vrede en stabiliteit niet vanzelfsprekend zijn.

Het lidmaatschap van de EU kan voor de Schotten inderdaad een element geweest zijn om tegen de onafhankelijkheid te stemmen. Nu zullen ze paradoxaal genoeg de EU moeten verlaten, samen met de rest van het VK. Het ziet er namelijk niet naar uit dat er op korte termijn opnieuw een akkoord zal komen over de organisatie van een nieuw referendum over Schotse onafhankelijkheid.

De lidstaten van de EU moeten inderdaad de door Karim Van Overmeire vermelde Europese kernwaarden onderschrijven. De interne markt is heel belangrijk voor de Vlaamse economie.

De minister-president onderschrijft de opmerkingen over de meerlagige identiteit. Hij vertrekt vanuit de Vlaamse identiteit en de EU-laag wordt daaraan toegevoegd. In dat verband verwijst hij ook naar de stellingen dienaangaande van professor Koen Lenaerts.

Hij kan voorts volledig akkoord gaan met de opmerkingen van Karl Vanlouwe over de vrijhandel en over de mogelijke asymmetrie. Hij zal, zoals al gezegd, de beslissing van het Europees Hof van Justitie over de casus Singapore afwachten. Men moet inderdaad streven naar een zo groot mogelijke samenwerking, maar als sommige lidstaten of deelstaten daar niet in willen stappen, dan moeten de

andere op zoek gaan naar pragmatische oplossingen. Over de handelsakkoorden op zich bestaat er overigens nauwelijks discussie, wel over de investeringsakkoorden.

Samen met Joris Poschet betreurt de minister-president de geringe belangstelling voor deze bespreking. Het is aan de andere kant wel verheugend dat het Vlaams Parlement zich veel meer dan vroeger Europees profileert. Dit belangrijke debat gaat eigenlijk niet over buitenlands beleid. Het gaat over de Vlaamse hefbomen om mee te kunnen te wegen op de keuzes die worden gemaakt op het Europese niveau. Vlaanderen slaagt daar vrij aardig in, met een proactief beleid en met de medewerking van de permanente vertegenwoordiging en de administratie.

Er werd al aangekondigd dat commissaris Marianne Thyssen een akkoord voorbereidt rond het sociaal toerisme. Wat Texas betreft, is het zo dat de grondwet daar het heffen van personen- en vennootschapsbelasting verbiedt. Dat is vrij uitzonderlijk, maar voor hen is het natuurlijk een troef voor het aantrekken van investeringen.

Hij kan akkoord gaan met het standpunt dat de expats een troef vormen. Daarom is het belangrijk deze mensen zo veel mogelijk in contact te brengen met Vlaanderen en met de standpunten die op het Vlaamse niveau worden ingenomen. Destijds heeft hij geprobeerd om Flanders Today te laten busen in de brievenvakjes van de Europese ambtenaren. Dat werd op een gegeven moment echter verboden na een Franstalige opmerking dat het zou gaan om propaganda van de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering heeft nochtans geen enkele invloed op de redactie van die publicatie. Het blad brengt het nieuws van de dag op cultureel, politiek, maatschappelijk en economisch. Sommige artikels zijn positief voor de regering en andere niet. Dat is het middel bij uitstek om Vlaanderen in zijn rijke verscheidenheid voor te stellen aan de expats.

Binnen het Erasmusprogramma voert Vlaanderen een beleid van academische diplomatie. Het is positief dat de universiteiten deelnemen aan veel van de Vlaamse buitenlandse missies. Vaak worden daar ook goede akkoorden gesloten rond samenwerking op wetenschappelijk vlak en rond de uitwisseling van professoren en studenten.

De meerwaarde van Europa wordt op alle mogelijke manieren geduid. Dat is opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord, in de beleidsnota, in de beleidsbrief en in deze visienota. Er wordt geprobeerd het debat daarover zo veel mogelijk te bevorderen. Ook dit debat heeft daartoe bijgedragen, al was de belangstelling niet overweldigend.

De sociale normen die gehandhaafd dienen te worden, worden altijd opgenomen in de handelsakkoorden. De verplichte integratie zal ter sprake worden gebracht bij alle mogelijke contacten. Ook bij vicecommissievoorzitter Frans Timmermans zal hij een aantal punten van deze visienota aankaarten, al zal dat wel een werk van lange adem zal zijn.

De minister-president wijst er tot slot nog op dat hij het al heeft gehad over zijn onderhoud met Europees commissaris Pierre Moscovici over de ESR-regels. De terugvalpositie maakt wel een kans bij Europa. Het gaat om de vraag om de investment clause in de verordening uit te breiden naar de eurozone en dus niet te beperken tot landen met een negatieve economische groei. Hij zal dat bespreken met de commissarissen Jyrki Katainen en Marianne Thyssen.

3. Replieken

Güler Turan constateert dat de minister-president erin geslaagd is de volledige tussenkomst van de oppositie te negeren en geen enkele vraag van haar te beantwoorden. Tussen de meerderheidspartijen is er dan weer een opvijerij. Dat kan men moeilijk omschrijven als een debat. Ze zal ervoor zorgen dat de publieke opinie daar ook niet intrapt. Ze zal haar vragen vandaag niet opnieuw herhalen. De minister-president heeft geen enkele inhoudelijke en zelfs geen enkele punctuele vraag beantwoord. Ze overweegt deze vragen opnieuw te stellen als vragen om uitleg. Ze wil immers de antwoorden kennen. De minister-president moet toelaten dat ze haar controlefunctie uitoefent en dat heeft hij vandaag onmogelijk gemaakt, wat een minister-president onwaardig is.

Het is de bedoeling van de Vlaamse Regering om de EU-burgers te verplichten tot integratie. Wat de eurocommissarissen daarvan zeggen, wat Vlaams minister Liesbeth Homans daarover heeft geantwoord op een vraag van Ward Kennes, dat moet de minister-president zelf maar gaan opzoeken. Hij heeft deze visienota al aangekondigd in het regeerakkoord en in zijn beleidsnota. Zijzelf is een van de weinige parlementsleden die erin geïnteresseerd bleek te zijn en ze heeft de minister-president herhaaldelijk aangemaand om die met het parlement te bespreken. Ondanks zijn belofte om dat te doen samen met het parlement, heeft hij er evenwel voor gekozen om het alleen te doen.

Het is voor het lid onduidelijk wat de minister-president met de input van vandaag gaat doen. Hij heeft in alle geval niet veel geluisterd, maar maakt zich wel belachelijk. Zij blijft twijfels hebben bij verschillende passages in de conceptnota, onder meer als het gaat over de douane-unie. Er zitten zelfs punctuele fouten in deze nota. Daar gaat de minister-president evenwel niet op in. Misschien is het gewoon te ingewikkeld voor hem. Ze heeft alleen maar een debat willen voeren, al is het inderdaad jammer dat er zo weinig interesse is. Zij is alvast wel aanwezig, maar de minister-president blijft doof en blind voor haar opmerkingen. Wat haar betreft mag hij op die manier doorgaan. Ze is alvast wel benieuwd naar de VRIND-cijfers van 2016 over het Vlaamse beleid. Hoe groot zal de steun voor deze Vlaamse Regering nog zijn? Ze neemt in ieder geval nota van het feit dat er op geen enkele van haar vragen geantwoord is. Ze zal die vragen vandaag niet herhalen, maar als de minister niet antwoordt, zal ze ervoor zorgen dat ze hoe dan ook een antwoord krijgt. Ze besluit dat een en ander niet van respect getuigt en verlaat hierop de vergadering.

Minister-president *Geert Bourgeois* merkt op dat *Güler Turan* afwezig was toen hij begon te antwoorden op haar tussenkomst. Hij zal zich niet laten uitdagen om mee te doen aan spelletjes waarbij hij uitgedaagd wordt om te antwoorden op vragen over vermeende tegenstellingen tussen zijn beleid en de standpunten van een Europees parlements lid van zijn partij. Dat is immers niet aan de orde. Hij zal ook niet ingaan op vragen over de reactie van de Vlaamse Regering op standpunten van federaal staatssecretaris Theo Francken en dergelijke. Dat zijn partijpolitieke stellingen en daarop zal hij dus niet ingaan.

Voor de rest heeft hij, zoals al gezegd, in de eerste tussenkomst van *Güler Turan* niets gehoord over nochtans essentiële zaken zoals de begroting, het migratiebeleid of de sociale en fiscale dumping. Haar betoog was vooral een neerbranden van de nota op een ongepaste manier. De minister-president besluit dat hij naar zijn mening op alle punten die enigszins een antwoord verdienen, ook geantwoord heeft. Dat zal ook blijken uit het verslag.

Namens de N-VA-fractie bedankt *Karl Vanlouwe* de minister-president voor het degelijke debat dat toch enkele uren geduurd heeft. Het is inderdaad betreurenswaardig dat de aanwezigheid van de parlementsleden zo beperkt was. Hij

stelt vast dat de oppositie hier niet meer aanwezig is en betreurt ook het weinig respectvolle gedrag van een lid van de oppositie.

Joris Poschet bedankt de minister-president namens de CD&V-fractie. Hij heeft in elk geval een antwoord gekregen op al zijn vragen. Misschien moeten diegenen die denken dat ze geen antwoord gekregen hebben, de volgende keer hun vragen iets puntiger stellen.

Jan VAN ESBROECK,
waarnemend voorzitter

Karim VAN OVERMEIRE
Güler TURAN
Joris POSCHET,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BBC	British Broadcasting Corporation
bbp	bruto binnenlands product
Benelux	België, Nederland, Luxemburg
BLEU	Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
CETA	Comprehensive Economic and Trade Agreement
DiV	Departement internationaal Vlaanderen
EC	Europese Commissie
EFSI	Europees Fonds voor Strategische Investerings
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
EU	Europese Unie
EVRM	Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
ICBB	Interministeriële Conferentie voor Buitenlands Beleid
ICS	Investment Court System
ISDS	Investor State Dispute Settlement
kmo	kleine of middelgrote onderneming
MIT	Massachusetts Institute of Technology
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
TTIP	Transatlantic Trade and Investment Partnership
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
VK	Verenigd Koninkrijk
vleva	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
VRIND	Vlaamse Regionale Indicatoren
VS	Verenigde Staten
WIPO	World Intellectual Property Organization
WTO	World Trade Organization